
V České republice je neuvěřitelných 70 univerzit

V České republice je neuvěřitelných 70 univerzit

13.11.2009, 18:10, pořad: Názory a argumenty

Jan FINGERLAND, moderátor

Situace, která se rozhořela na plzeňské právnické fakultě kolem podezřelých akademických titulů, spadá do kategorie událostí, u nichž nevíme, jestli se máme smát, nebo plakat. Asi bychom si měli vybrat třetí možnost a z neblahé situace se poučit a hlouběji se podívat na kořen celého problému. To v následujícím příspěvku udělal Petr Holub.

Petr HOLUB, redaktor

Tajný anglický agent Michael Palin nastupuje dovolenou na malém zámečku v jihozápadní Anglii. Zaujme ho, kolik je uvnitř zámku personálu. Pak vyjde na zahradu a ptá se: "Kdo jsou všichni tito lidé?" "Zahradníci," zní odpověď. "Ale, proboha, proč jich je sedmdesát?" diví se agent, který ihned postřehne, že něco není v pořádku. Záhy také odhalí, že se na zámku shromažďují němečtí špioni. Vydávají se za služebnictvo, ve skutečnosti však chystají invazi do Anglie. To se stalo ve filmu z britské produkce Monty Python. V Česku se však v těchto dnech děje něco velmi podobného zcela reálně. Kdyby totiž Michael Palin navštívil Českou republiku a zajímal se o vysoké školy, záhy by musel položit stejnou otázku: "Ale, proboha, proč jich je sedmdesát?" Ve Velké Británii je vysokých škol dvakrát tolik, ovšem Britů je šestkrát víc. Češi nakonec problém odhalili sami, i bez pomoci britského agenta. Upozornil je na to skandál na plzeňských právech, kde se vydávají tituly bez ohledu na to, jaké mají žáci studijní výsledky. Nikdo nepochybuje o tom, že se tituly na právech prostě kupují. Politici i akademici se teď snaží poměry na právech zachránit. Chtějí vyměnit profesory, kteří selhali, přemýšlejí, jak zlepšit kontrolu a jak obnovit pověst školy. Ovšem jako o korupci na plzeňských právech není pochyb ani o tom, že také na dalších školách panují poměry podobné těm plzeňským. Mezi podezřelé se dostala Vysoká škola Karlovy Vary, kde řídili katedry profesori z vedení plzeňských práv, další na řadě je i pražská Vysoká škola finanční a správní, kde velice rychle studují mladí radní z pražského magistrátu. Dokonce i v malých vesnicích existují pobočky vysokých škol, které nabízejí manažerské studium na úrovni bakaláře i magistra. Výuka se přitom omezuje na dva víkendové kurzy za semestr. Při zjišťování, za jakých okolností je možné získat v Česku akademický titul, se člověk pobaví stejně jako při skečích od Monty Pythona. Ovšem protože v případě českých vysokých škol nejde jen o zábavný pořad, ale o realitu, pak je nezbytné hledat při popsání nešvarech řešení. Popravdě řečeno se dá najít poměrně rychle. Stačí na všech vysokých školách zavést školné. Samozřejmě záleží na tom, jaký systém školnéhotuzemské vláda zvolí. Z jednademdesáti vysokých škol patří do soukromé sféry plných pětadvacet a na nich se platí školné už dnes. Ovšem i v tomto případě stát studium masivně podporuje. Na vysokoškolského studenta dostávají rodiče sociální dávky - přídatky na dítě činí 700 korun měsíčně, dalších 10 tisíc korun si může rodič odepsat z daní. Stát tedy studenta podporuje podle zákona dvacetí tisíci korunami ročně, tedy stejnou částkou, kterou student uhradí na školném například v Karlových Varech. Vzhledem k tomu, že vysokou školu nemusí příliš navštěvovat, zůstane mu dost času, aby si přivydělal. Jako student neplatí ze svého výdělků pojistné a prakticky žádné daně. Podnikatelé mohou všechny náklady na studium zase odečíst z daňového základu a na veřejných vysokých školách se žádné školné neplatí. V takových poměrech je logické, že se celý proces výuky zjednoduší. Stačí, když se zaplatí určitý poplatek a škola pošle titul. Systém školného už navrhl poradce několika ministrů školství Petr Matějů. Jeho projekt se inspiroval ve Velké Británii a získal pochvalu expertů Organizace pro hospodářský rozvoj a spolupráci. Matějů předpokládá, že vysokoškoláci přestanou být dětmi a budou z pohledu zákona zařazeni mezi dospělé. Rodiče tedy na ně nebudou brát žádné dávky a přijdou o daňové slevy. Na sociální podporu budou mít nárok sami studenti, kterým stát půjčí i na školné. Matějů vypočetl, že nový systém nebude znamenat žádné další nároky na státní rozpočet. Pokud se školné zavede, vyřeší se automaticky celá řada slabín českých vysokých škol. Předně se omezí jejich počet, studenti budou mít motivaci sledovat jejich kvalitu, a pokud bude stát školy hodnotit podle přehledných kritérií, raději se budou vyhýbat těm méně kvalitním. Další profesní kariéra studentů a schopnost splácet dluhy za školné totiž bude záviset na tom, co se ve škole naučí. Student zkrátka přestane

být dítětem, které si až do šestadvaceti let prodlužuje své bezstarostné dětství v objetí rodiny. Nakupovat tituly v nekvalitní škole se už nikomu nevyplatí. Všechno ostatní už jsou jen podpůrné prostředky. Stát může odebrat vysokoškolskou licenci těm, kdo v hodnocení neobstojí, může sloučit stejné vysoké školy v jednom regionu, může stanovit přísná pravidla pro všechny, kdo chtějí studovat dál než na bakaláře. Pochopitelně je nezbytné zrušit pravidlo, podle kterého nejsou učitelské hodnosti profesor a docent spojeny s konkrétní katedrou, ale zůstávají nositelům na doživotí. Řešení je tedy jasné. Teď jde jen o to, jestli se najde politická reprezentace, která se potřebných kroků odváží. Tady dnes pochopitelně každý optimismus končí.

Jan FINGERLAND, moderátor

Hovořil Petr Holub.